

Dragoste, credință, fanatism

La începutul verilor fierbinți, aproape de cheul Dîmboviței, se adună, în atmosfera marilor emoții sute de tineri înfrigați. Institutul de teatru propune, prin intermediul concursurilor de admitere, recoltarea, în grupă sanguină universală, de unor noi artiști, a unor noi talente autentice.

Și mă uit cu groază, an de an, la unii dintre acești postulanti, proaspăt trecuți de pragul adolescenței, care, cu sînge rece, cu trist și fals spirit practic, comunică, fără să declare explicit, că și-au ales, după simplă sau amplă chibzuință, o profesiune rentabilă între altele.

Jean-Louis Barrault menționa cu profundă și nobilă convingere: „Pentru mine teatrul este un act de dragoste“. Și toți cei ce au făcut de veacuri grava și responsabilă opțiune a teatrului au oficiat continuu sub semnul aceleiași nețărmurite iubiri.

Observații asemănătoare, în formulări diverse, au apărut nu o dată, cînd Teatrul de Artă din Moscova efectua, în 1923, turneul său de glorie în Statele Unite ale Americii și contagia în mod fericit arta scenică americană.

Dar dacă dragostea rămîne axiomatică în raport cu teatrul, ea se cere, eliminîndu-se orice ispită a flirtului dezinvolt, însoțită în mod imperios de credință, de o inalterabilă credință.

Reunite în dragoste și credință apar nu accidentalele (chiar dacă îndelung asociate prin forța împrejurărilor) formații de teatru, ci trupele care se înscriu în demna istorie a unei arte multimilenare. Așa s-a întîmplat cu trupa de la Weimar a lui Goethe, cu „Théâtre Libre“ și Antoine, cu Vahtangov și studio-urile M.H.A.T., cu „Deutsches Theater“ și Max Reinhardt, cu Jacques Copeau și „Vieux Colombier“, cu „Berliner Ensemble“ și Bertolt Brecht, cu Giorgio Strehler și „Piccolo Teatro di Milano“. Așa se întîmplă azi cu „Teatrul Laborator din Wrocław“ și Jerzy Grotowski, cu teatrul „Na Zabradli“ și Otomar Crejca. Așa s-a întîmplat, în frumoasă și bună memorie, cu teatrele din Brăila, din Galați și Crin Teodorescu, cu teatrele din

Oradea, Craiova, Piatra Neamț, Tirgu Mureș. Așa se întîmplă, din ce în ce mai frecvent, cu Teatrul Național din București.

Dacă dragostea și credința în dragostea pentru teatru se constituie în coordonate ferme ale trecutului, prezentului și viitorului artei de la luminile rampei, s-au auzit, se aud și pledoarii pentru un anumit fanatism în această direcție.

Arianne Mnouchkine, conducătoarea reputatei formații „Le Théâtre du Soleil“, realizatoarea apreciatelor reprezentații cu *Bucătăria de Arnold Wesker* și cu *1789 — improvizație în jurul istoriei revoluționare*, se ridică cu vehemență împotriva ideii că teatrul poate însemna numai „o seară, un spectacol“. Ea pledează pentru teatrul înțeleș ca o permanentă, ca o pasională cercetare cotidiană în grup. Este ceea ce, dealtfel, propovăduiau și Julian Beck și Judith Malina, încă din 1951, cînd prefigurau „Living Theatre“, prezentînd patru piese scurte în apartamentul lor de la New York, din West End Avenue. Teatrul ca modalitate de viață și gîndire, ca soluție de existență ancorată în realitatea marilor idealuri umanitare, apare programatic și în funcțiunea fascinantelor marionete gigantice imaginate de Peter Schumann la „Brad and Puppet Theatre“.

Anatole France spunea într-un rînd că arta amintește cît este de frumoasă viața. Căutăm mereu, neistovit, aceste sublime amintiri. Aceste amintiri pe care ni le pot procura numai îndrăgostiții. Îndrăgostiții și de viață și de teatru. Cei pentru care teatrul devine aproape un mod de viață.

Să ne lepădăm fără nici o părere de rău, cu cea mai mare liniște, de cei care își „aleg“ cu indiferență profesiunea, de cei care o practică cu mărunță, cu dezolantă conștiințiozitate... funcționărească.

Să ne cultivăm fanaticii, care iubesc pătimăș și ne fac să iubim cu patimă teatrul. Și să nu ne sfiim să afirmăm, să repetăm că dragostea, credința și fanatismul sînt atribute naturale ale teatrului, și-i pot chezășui tulburătoarea supraviețuire în supremă onoare și adevăr.